

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen die te maken hebben met chocola staan in willekeurige volgorde:

- 1 Aan het hof van de Azteekse keizer Motecuhzoma maakte de Spaanse ontdekkingsreiziger Hernán Cortés kennis met 'xocolatl', gemaakt van cacao en pepers.
- 2 Duitse soldaten kregen bij hun inval in Polen zogenaamde 'Tankchocolade', een drug die vermoeidheid tegenging.
- 3 Het bedrijf Cadbury stuurde Britse soldaten in de loopgraven van Noord-Frankrijk chocolade als kerstgeschenk.
- 4 In de Engelse stad Bristol opende het bedrijf Anna Fry & Son de eerste fabriek waar met stoommachines op grote schaal chocolade werd geproduceerd.
- 5 Kort na het ontstaan van de driehoekshandel werd chocolade geïntroduceerd in Engeland, waar het onder andere werd gebruikt om de effecten van rijkelijk alcoholisch drankgebruik tegen te gaan.
- 6 Tijdens de onafhankelijkheidsoorlog van de Noord-Amerikaanse koloniën werden de soldaten soms betaald met cacao bonen.

- 2p 1 Zet deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Vroegmoderne tijd

In de zestiende eeuw was er in Europa belangstelling voor de legende over 'pausin Johanna'. Volgens deze legende was een vrouw, die zich voordeed als man, paus geworden. Haar bedrog kwam uit toen ze beviel van een kind.

- 2p 2 Leg uit waardoor de belangstelling voor juist deze legende toenam tijdens de protestantse reformatie.

Gebruik bron 1.

Stel: je besluit deze bron te gebruiken voor een onderzoek naar oorzaken van 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat'.

- 3p 3 Licht je besluit toe door:
- een argument te geven voor de betrouwbaarheid van de informatie in deze bron, en
 - met een verwijzing naar de bron een verklaring te geven voor de kritiek van de Nederlandse edelen op het Spaanse bestuur.

Gebruik bron 2.

Een conclusie:

Deze ontmoeting past bij de beginperiode van de Engelse aanwezigheid in Noord-Amerika.

- 3p **4** Ondersteun deze conclusie door:
- aan te tonen dat deze ontmoeting past bij de beginperiode van de Engelse aanwezigheid in Noord-Amerika, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron, en
 - zonder bron te verklaren waardoor kapitein Newport het niet verstandig vindt om de inheemse bevolking te bestraffen.

Gebruik bron 3.

Met dit beeld wil Lodewijk XIV een propagandaboodschap overbrengen.

- 3p **5** Geef aan:
- welke boodschap wordt weergegeven over het besluit van Lodewijk XIV om de rechten van protestanten in te trekken, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron, en
 - op welke wijze wordt weergegeven dat Lodewijk XIV een absoluut vorst is.

Gebruik bron 4.

Dit artikel kan gebruikt worden voor een onderzoek naar continuïteit in de Franse samenleving in de achttiende eeuw.

- 2p **6** Geef aan welke continuïteit op sociaal-maatschappelijk gebied blijkt uit dit artikel, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Een bewering:

De oorlog waarin Liberté Barreau (zie bron 4) vocht, past bij een kenmerkend aspect van de achttiende eeuw.

- 2p **7** Noem dit kenmerkend aspect en geef aan waardoor dit past bij deze oorlog.

Moderne tijd

In 1832 werden honderden slaafgemaakten gedood tijdens het neerslaan van een slavenopstand op Jamaica. De Britse militair bevelhebber schreef in een affiche: "Ik heb veel soldaten meegenomen om de schuldigen te straffen. Iedereen die bij de rebellen wordt aangetroffen zal zonder pardon ter dood worden gebracht. Verzet tegen de troepen van de koning is zinloos! Geef je over en smee om genade."

- 2p **8** Leg uit, met een verwijzing naar het affiche, dat de Britse werkwijze op Jamaica de steun voor de afschaffing van slavernij in Groot-Brittannië versterkte.